STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universtității de Stat din Moldova, 2024, nr. 3(173)

CZU: 336.71(094):336.02:061.1 EU **https://doi.org/10.59295/sum3(173)2024_02**

ROLUL LEGISLAȚIEI BANCARE EUROPENE PENTRU STABILITATEA FINANCIARĂ

Aurel BĂIEȘU, Adrian GUZUN,
Universitatea de Stat din Moldova

În ultimele decenii, instituțiile financiare, inclusiv băncile, asigurătorii, fondurile de pensii și firmele de investiții, s-au confruntat cu schimbări de reglementare tot mai mari, în special în cadrul Uniunii Europene. Evenimentele globale recente au modificat și mai mult cadrul de reglementare financiară a Uniunii Europene, iar unele modificări aduc și riscuri, fiind necesare noi instrumente de supraveghere. Acest articol oferă o privire de ansamblu asupra schimbărilor, concentrându-se pe dreptul bancar și financiar european, care este în centrul a trei subiecte economice principale: piața financiară, instituțiile financiar-bancare și tranzacțiile financiare transfrontaliere. Specificul dinamic a acestor reglementări subliniază necesitatea adaptării continue în industrie. Acest articol servește ca o introducere în evoluțiile actuale pentru înțelegerea contextului mai larg al dreptului financiar european și a implicațiilor acestuia pentru părțile interesate.

Cuvinte-cheie: *piețe financiare, reglementare, drept comercial, instituții financiare, economie transnațională, stabilitate, evoluții financiare.*

THE ROLE OF EUROPEAN BANKING LEGISLATION FOR FINANCIAL STABILITY

In recent decades, financial institutions, including banks, insurers, pension funds and investment firms, have faced increasing regulatory changes, particularly within the European Union. Recent global events have further modified the financial regulatory framework of the European Union, and some changes also bring risks, requiring new supervisory tools. This article provides an overview of the changes, focusing on European banking and financial law, which is at the heart of three main economic topics: the financial market, financial-banking institutions and cross-border financial transactions. The dynamic nature of these regulations underlines the need for continuous adaptation in the industry. This article serves as an introduction to current developments for understanding the wider context of European financial law and its implications for stakeholders.

Keywords*: financial markets, regulation, commercial law, financial institutions, transnational economy, stability, financial developments.*

Introducere

Istoria ne arată că după fiecare perioadă de stagnare, societatea se adaptează la noile schimbări și construiește un viitor mai bun. Această aparentă contradicție se observă și în evoluția legislației financiar-bancare, și nu doar în ceea ce privește dreptul financiar din cadrul Uniunii Europene, ci și la nivel internațional. De exemplu, Statele Unite ale Americii au răspuns la prăbușirea pieței de valori din 1929 și la Marea Depresiune ulterioară din anii 1930, adoptând o legislație solidă în acel domeniu [1]. Un exemplu mai recent este criza financiară globală din 2007-2008, care a avut un impact profund asupra ultimului deceniu la scară mondială. În consecință, Uniunea Europeană s-a simțit obligată să urmeze un impuls rapid și puternic către o reglementare financiară mai strictă. Această criză a stimulat, de asemenea, integrarea sau armonizarea sporită și unificarea parțială a dreptului financiar al Uniunii Europene. La nivelul statelor europene, aceeași criză a scos la iveală deficiențele de reglementare în prevenirea prăbușirii marilor instituții financiare. Acest lucru a subliniat necesitatea instituirii unui nou sistem de supraveghere din cadrul Uniunii, iar pe fondul impulsurilor pentru o reglementare mai strictă, armonizare și restructurare a supravegherii financiare, se observă perioade de liberalizare în mod substanțial a piețelor financiare [2].

În prezent, după un deceniu și jumătate de la debutul crizei financiare globale, o tendință de relaxare a reglementărilor pare să câștige din nou amploare. Pe scurt, de-a lungul secolului trecut, crizele financiare au determinat schimbări pe trei fronturi: în primul rând, în ceea ce privește reglementarea financiară de obicei

mai strictă după fiecare criză; în al doilea rând, în ceea ce privește revizuirea supravegherii sectorului financiar ca răspuns la numeroase crize; și în al treilea rând, în ceea ce privește armonizarea - crizele duc adesea la convergența sau chiar la unificarea normelor naționale, alături de o coordonare și cooperare sporită între autoritățile financiare naționale.

Rezultate și discuții

Statutele Uniunii Europene și ierarhia acestora, în raport cu dreptul financiar

Pilonii de bază ai solidarității europene și precursorii Uniunii Europene de astăzi sunt întruchipați în două comunități: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice. Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului, înființată prin Tratatul European al Cărbunelui și Oțelului, semnat la 18 aprilie 1951 la Paris și care a intrat în vigoare la 23 iulie 1952, urmărea să promoveze interdependența franco-germană în sectoare strategice și militare vitale pentru a preveni un nou război mondial catastrofal [3]. Astfel, din cenușa Europei sfâșiate de război, unde valorile și instituțiile zăceau spulberate pe câmpurile de luptă mortale ale celui de-al Doilea Război Mondial, a apărut convingerea că viitoarele conflicte ar putea și ar trebui evitate prin înființarea de comunități economice.

Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului a pus bazele unei integrări economice mai largi, culminând cu înființarea Comunității Economice Europene mai cuprinzătoare la 25 martie 1957 prin Tratatul de la Roma [4]. Semnatarii fondatori ai acestui tratat, cunoscut și sub numele de Tratatul de la Roma, au fost aceleași șase națiuni ca și cele implicate în Tratatul European al Cărbunelui și Oțelului: Franța, Germania, Italia, Belgia, Țările de Jos și Luxemburg. Ulterior, Comunitatea Economică Europeană a asistat la o extindere treptată a membrilor săi, cuprinzând în cele din urmă 28 de state membre, Croația devenind cea mai recentă, marcând ultimul stat membru al Uniunii Europene în 2013. Cu toate acestea, în 2020, Uniunea Europeană a experimentat prima retragere a unui stat membru când Regatul Unit a părăsit Uniunea Europeană, ceea ce a dus la realizarea „Brexit-ului” la 31 ianuarie 2020 [5].

Pe măsură ce numărul țărilor semnatare a crescut, Tratatul de la Roma a suferit transformări printr-o serie de tratate ulterioare. În special, Tratatul de la Maastricht, din 7 februarie 1992, a instituit Uniunea Europeană, care în faza sa inițială, a cuprins trei piloni: Comunitatea Economică Europeană, Politica Externă și de Securitate Comună și Cooperarea în Justiție și Afaceri Interne. În plus, Tratatul de la Maastricht din 1992 a introdus Uniunea Economică și Monetară, împreună cu euro ca monedă unică, aliniindu-se cu obiectivul general de a promova o uniune tot mai strânsă între oamenii Europei. Cu toate acestea, Regatul Unit și Danemarca au ales să renunțe la acest aranjament [6].

Ulterior, Tratatul de la Lisabona, din 13 decembrie 2007 și pus în vigoare la 1 decembrie 2009, a condus la o revizuire constituțională triplă, înlocuind Tratatul de la Roma. Odată cu Tratatul de la Lisabona, Comunitatea Economică Europeană a fost dizolvată, iar structura inițială cu trei piloni a fost eliminată. Cadrul instituțional stabilit de Tratatul de la Lisabona, care rămâne în vigoare și astăzi, se bazează pe trei instrumente juridice primare: Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) care servește drept document constituțional de bază al UE; Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) [7] care întruchipează principiile de bază ale Tratatului de la Roma și, prin urmare, servește drept succesor de facto al acestuia; și în final Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Carta) adoptată inițial de Consiliul de la Nisa [8], Carta nu a avut eficacitate juridică până când Tratatul de la Lisabona a transformat-o într-un document obligatoriu.

Cadrul juridic al Uniunii Europene în ceea ce privește dreptul financiar este modelat în primul rând de articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană, care impune înființarea unei piețe interne [6]. Pentru a atinge acest obiectiv, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene consacră patru libertăți fundamentale, asemănătoare (deși nu identice) cu cele stabilite inițial prin Tratatul de la Roma și anume: libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor [7]. Pentru sectorul financiar, libera circulație a serviciilor și a capitalului are o importanță deosebită, însă implementarea practică a acestor principii a necesitat un corp cuprinzător de legi. Aceste exemple subliniază modul în care libertățile fundamentale ale Uniunii Europene stimulează concurența. Cu toate acestea, criza financiară globală din 2007-2008 a evidențiat efectele negative pe care le pot implica extinderea transfrontalieră de servicii și active

financiare. O astfel de extindere a pus provocări pentru supravegherea eficientă, în timp ce transferurile de active au pus în pericol stabilitatea financiară, așa cum s-a observat în timpul retragerilor semnificative din țări precum Grecia către alte state membre.

Deși se abține de la aprofundarea principiilor de bază ale dreptului Uniunii Europene, este de remarcat faptul că dispozițiile din Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sunt direct aplicabile. Aceasta înseamnă că persoanele sau entitățile dintr-un stat membru au dreptul de a invoca aceste dispoziții în fața instanțelor naționale, în special în cazurile în care legislația națională contravine normelor Uniunii Europene. În esență, tratatele au prioritate față de legile naționale, obligând instanțele naționale să adere la supremația cadrului juridic supranațional [9].

Regulamente și directive

După cum reiese din relatarea de mai sus, Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și Carta servesc drept surse principale ale dreptului Uniunii Europene. Alte acte legislative și decizii oficiale adoptate de Uniunea Europeană și de organele sale, denumite colectiv instrumente, constituie legislație secundară. Legislația secundară poate fi obligatorie sau neobligatorie. Legislația secundară obligatorie include regulamente, directive și decizii, în timp ce legislația secundară neobligatorie cuprinde recomandări și avize.

În primul rând, legislația obligatorie a Uniunii Europene trebuie să adere la principiile atribuirii, subsidiarității și proporționalității enunțate la articolul 5 din Tratatul privind Uniunea Europeană. Principiul atribuirii impune ca Uniunea Europeană să acționeze numai în limitele competențelor care i-au fost delegate de statele membre în tratate pentru a atinge obiectivele specificate. În esență, orice acțiune a Uniunii Europene trebuie să aibă un temei juridic și să intre în domeniul de aplicare al tratatelor Uniunii Europene. De exemplu, tratatele nu oferă un temei juridic pentru legislația secundară privind apărarea militară, ceea ce face contrară articolului 5 alineatele (1) și (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană adoptarea unei astfel de legislații. În consecință, articolul 296 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene impune ca actele juridice să clarifice rațiunea lor subiacentă [7].

În plus, armonizarea europeană, inclusiv armonizarea reglementării financiare, este constrânsă din punct de vedere juridic de principiile proporționalității și subsidiarității, prima impune ca acțiunea Uniunii Europene să se limiteze la ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor tratatului, evitând măsuri excesive, iar subsidiaritatea impune ca Uniunea Europeană să acționeze numai dacă este mai eficientă decât acțiunea la nivel național, regional sau local, cu excepția domeniilor de competență exclusivă a Uniunii Europene. În consecință, dreptul Uniunii Europene, inclusiv reglementarea financiară, urmărește să acorde statelor membre o libertate maximă de apreciere și, în general, se abține de la armonizarea domeniilor generale ale dreptului, cum ar fi dreptul privat sau dreptul comercial.

Un regulament, în conformitate cu articolul 288 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre. El se autoexecută, iar statelor membre le este interzis să adopte norme de punere în aplicare pentru a-l aplica intern. Cu toate acestea, măsurile administrative interne pot fi uneori necesare pentru implementare. Prin urmare, normele fiecărui regulament sunt de obicei uniforme în toate statele membre, cu excepția cazului în care regulamentul acordă statelor membre libertatea de apreciere [7].

În mod similar, o directivă în temeiul articolului 288 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene este „obligatorie, în ceea ce privește rezultatul care trebuie atins, pentru fiecare stat membru căruia i se adresează, dar lasă autorităților naționale alegerea formei și a metodelor". Implementarea directivei în legislația națională este obligatorie într-un interval de timp specificat, dar metodele specifice de implementare din legislația națională sunt la latitudinea fiecărei țări a Uniunii Europene, deoarece directivele sunt obligatorii doar în ceea ce privește rezultatul dorit.

Reglementările Uniunii Europene în materie financiară

Considerând băncile ca fiind categoria primordială a instituțiilor financiare pe piețele financiare europene, o explorare a evoluției legislației bancare europene servește ca o introducere potrivită în do-

meniul reglementării financiare europene. Evidențiind importanța băncilor, este necesar de a afirma că funcționarea sănătoasă și sigură a sistemului bancar are o importanță strategică nu numai în stimularea dezvoltării economice, ci și în asigurarea stabilității sociale și economice, iar băncile sunt într-adevăr de importanță sistemică din două motive principale: în primul rând, în calitate de intermediari financiari, băncile facilitează punerea în comun a fondurilor de la deponenți și oferă împrumuturi persoanelor și întreprinderilor, jucând astfel un rol vital în economiile moderne, iar în al doilea rând, băncile îndeplinesc o funcție critică în operarea sistemelor de plată. În consecință, autoritățile de reglementare disting activitatea bancară de alte întreprinderi, datorită implicațiilor semnificative pe care managementul sau gestionarea defectuoasă a unei bănci le are pentru întreaga economie, sistem financiar și, uneori, chiar dincolo de granițele naționale.

În lumina acestui fapt, băncile și diverse alte instituții financiare, inclusiv firme de investiții, companii de asigurări și creditare nebancară, dețin un statut distinct. Începerea activităților bancare și financiare, chiar și în cele mai liberale țări, nu este deschisă niciunei persoane fizice sau entități private. Mai degrabă, furnizarea de servicii bancare necesită o autorizare prealabilă din partea autorității competente din fiecare țară respectivă, de obicei Banca Centrală, cu condiția îndeplinirii unei serii de cerințe prealabile mai mult sau mai puțin stricte.

În esență, este interzisă oferirea de servicii financiare fără autorizația sau licența corespunzătoare. Odată obținute, autoritățile de supraveghere monitorizează continuu respectarea cerințelor prealabile de autorizare. În consecință, fiecare instituție financiară funcționează sub supravegherea autorităților de supraveghere, care deține autoritatea de a decide dacă o instituție poate continua să funcționeze sau ar trebui să fie exclusă de pe piață prin revocarea licenței sale.

Directive bancare

Directiva 73/183/CEE a Consiliului din 28 iunie 1973 privind eliminarea restricțiilor privind libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii în ceea ce privește activitățile independente ale băncilor și ale altor instituții financiare, a marcat un efort inițial de eliminare a restricțiilor privind libertatea de stabilire și prestare a serviciilor pe piețele financiare europene, cuprinzând băncile și alte instituții financiare. Această directivă ar putea fi văzută ca un pas inițial în procesul legislativ și de armonizare în curs în sectorul bancar european [10].

Ulterior, prima directivă bancară a apărut câțiva ani mai târziu ca un set mai cuprinzător de reguli comune aplicabile exclusiv instituțiilor de credit. Deși nu mai este în vigoare, această directivă prevedea că orice activitate bancară trebuie să fie precedată de obținerea autorizației de la autoritatea competentă, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții prealabile. Cu toate acestea, această directivă a avut deficiențe. Nu a avut claritate în ceea ce privește natura specifică a acestor cerințe preliminare și a menținut cerința de autorizare atât din partea statului de origine, cât și a fiecărui stat membru gazdă Comunității Economice Europene în care banca autorizată intenționează să opereze. În esență, prima directivă bancară a îndemnat în primul rând statele membre să își clarifice procedurile privind autorizarea și supravegherea instituțiilor de credit, fără a depăși acest lucru.

Deficiențele Directivei 77/780/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1977 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la accesul și exercitarea activității instituțiilor de credit [11] au fost remediate prin a doua Directivă 89/646/CEE a Consiliului din 15 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la accesul și exercitarea activității instituțiilor de credit [12] și de modificare a Directivei 77/780/CEE [11]. Această directivă a îmbunătățit alinierea activităților rezervate subliniate în predecesorul său cu principiul conform căruia autorizația acordată într-un stat membru este suficientă pentru operațiuni în alte state membre, principiu denumit în mod obișnuit „pașaport”. Acest principiu a devenit de atunci o piatră de temelie a dreptului financiar al Uniunii Europene, extinzându-se nu numai la bănci, ci și la alte instituții financiare.

Directiva 2006/48/CE [13] a înlocuit a doua directivă bancară și a fost înlocuită acum de Regulamentul nr. 575/2013 (CRR) [14] și Directiva 2013/36 (CRD IV) [15]. Aceste reglementări și directive continuă să se bazeze pe principiul pașapoartelor Uniunii Europene.

Uniunea Bancară Europeană

Ca o consecință a crizei financiare globale din 2007-2008, legiuitorul european a considerat coordonarea dintre autoritățile de supraveghere esențială, în special în contextul unei monede unice, s-a considerat necesar un proces decizional centralizat. În 2012, Comisia Europeană a recunoscut că interdependența dintre statele membre din zona euro necesita o abordare diferită a supravegherii bancare prudențiale [2]. Simpla coordonare între autoritățile naționale de supraveghere prin intermediul Autorităților Europene de Supraveghere nu ar fi suficientă pentru a monitoriza și a consolida în mod eficient stabilitatea financiară în zona euro. În plus, simpla armonizare a reglementărilor bancare nu ar reduce prezența arbitrajului de reglementare și riscurile asociate acestuia. În consecință, Comisia a dezvoltat Uniunea Bancară Europeană ca soluție la aceste probleme. Concret, la 15 aprilie 2014, au fost adoptate măsuri pentru crearea a ceea ce este cunoscută acum drept Uniunea Bancară. Deși aceste măsuri se aplică în principal zonei euro, unele se extind și asupra Uniunii Europene în ansamblu. În linii mari, Uniunea Bancară, așa cum a fost concepută inițial, cuprinde trei piloni: Mecanismul unic de supraveghere; Cadrul de redresare și rezoluție bancară și mecanismul unic de rezoluție; și Schema Uniunii Europene de garantare a depozitelor. Mecanismul unic de supraveghere are trei obiective principale: asigurarea siguranței și solidității sistemului bancar european, îmbunătățirea integrării și stabilității financiare și asigurarea unei supravegheri consecvente. Primul pilon este instituit prin Regulamentul privind mecanismul unic de supraveghere, transferând supravegherea prudențială a instituțiilor de credit din zona euro către Banca Centrală Europeană. Astfel, Banca Centrală Europeană reprezintă un amestec atât de supraveghere sectorială sau instituțională, cât și de supraveghere bazată pe obiective, întrucât mandatul său referitor la Mecanismul Unic de Supraveghere se limitează la sectorul bancar și la supravegherea prudențială din acel sector. În plus, Banca Centrală Europeană este responsabilă de funcționarea globală a Mecanismului Unic de Supraveghere, în timp ce supravegherea directă a instituțiilor de credit este împărțită între Banca Centrală Europeană și Autoritățile Naționale Competente ale statelor membre participante. Banca Centrală Europeană servește ca supraveghetor principal pentru instituțiile de credit semnificative încorporate în statele membre participante, care includ toate statele membre ale Uniunii Europene care utilizează moneda euro și orice alte state care doresc să adere la Mecanismul Unic de Supraveghere. Autoritățile Naționale Competente sunt responsabile pentru supravegherea directă a instituțiilor de credit mai puțin semnificative. Colaborarea dintre autoritățile naționale relevante este esențială atunci când are loc faliment bancar transfrontalier [16]. Cu toate acestea, o astfel de cooperare este, de asemenea, plină de conflicte, deoarece se așteaptă ca aceste autorități să protejeze interese naționale diferite. Al doilea pilon al Uniunii Bancare abordează acest lucru prin introducerea Mecanismului Unic de Rezoluție pentru statele membre din zona euro și pentru alte țări care doresc să adere. Mecanismul Unic de Rezoluție, bazat pe un Regulament și un acord interguvernamental, reflectă domeniul de aplicare al Regulamentului Mecanismul Unic de Supraveghere, aplicând instituțiilor de credit din zona euro și făcând aceeași distincție „semnificativă” și „mai puțin semnificativă”. În esență, Mecanismul Unic de Rezoluție [17] completează Mecanismul Unic de Supraveghere [18], deoarece o supraveghere credibilă a unei bănci unice necesită o gestionare consecventă a crizelor. Acordul interguvernamental a fost un răspuns politic la absența unui instrument al Uniunii Europene pentru înființarea unui Fond Unic de Rezoluție, anumite state membre argumentând că tratatele nu oferă o bază pentru un astfel de instrument al Uniunii Europene. În consecință, acordul interguvernamental a fost utilizat pentru înființarea Fondului Unic de Rezoluție.

Concluzii

În ultimii ani, s-au făcut progrese semnificative în domeniul reglementării financiare europene, o dezvoltare notabilă fiind Planul de acțiune al Comisiei care vizează stabilirea unei „Uniuni a piețelor de capital” [19]. Adoptat în septembrie 2015, acest plan de acțiune conturează o strategie cuprinzătoare care implică peste 30 de acțiuni și măsuri conexe pentru a crea o piață de capital integrată în Uniunea Europeană până în 2019. În timp ce inițiativa anterioară a Uniunii Bancare s-a concentrat pe consolidarea sectorului bancar al Uniunii Europene, măsurile prezentate în acel Plan de acțiune se concentrează în primul rând pe piețele de capital, abordând în special piețele valorilor mobiliare. Un aspect cheie al

acestei inițiative este impulsul de a revigora piața, oferind investitorilor oportunități sporite de a se angaja în împrumuturi. Acest obiectiv s-a concretizat în Regulamentul (UE) 2017/2402 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017, care a introdus securitizarea standardizată [20]. În plus, o propunere notabilă din 12 martie 2018 a implicat Comisia să sugereze un regulament privind legea aplicabilă efectelor asupra terților ale cesiunii de creanțe. Această propunere urmărește atenuarea incertitudinilor existente cu privire la legislația aplicabilă, reducând costurile și riscurile asociate și încurajând tranzacțiile transfrontaliere [21].

După criza financiară globală, Comisia a introdus un set cuprinzător de propuneri care depășește 50 de măsuri, abordând atât perfecționările instrumentelor existente, cât și preocupările noi. Exemplele includ propuneri de regulament privind furnizorii de servicii de finanțare participativă și o directivă privind administratorii de credite, cumpărătorii de credite și recuperarea garanțiilor. Simultan, industria financiară europeană trece printr-o transformare digitală profundă, care are un impact asupra serviciilor de plată, managementului averii, finanțării, asigurărilor și serviciilor bancare. Progresele și inovațiile tehnologice dețin promisiunea de a îmbunătăți calitatea și accesibilitatea serviciilor financiare, oferind consiliere personalizată în materie de investiții, reducerea dependenței de intermediari și reducerea costurilor. Cu toate acestea, creșterea noilor jucători de pe piață și lipsa cadrelor de reglementare pentru modelele de afaceri emergente prezintă riscuri substanțiale pentru stabilitatea financiară și protecția consumatorilor.

Tehnologiile esențiale care influențează serviciile financiare includ tehnologiile registrului distribuit (DLT), deschizând calea pentru noi active digitale, cum ar fi criptomonedele. Inteligența Artificială este gata să aibă un impact larg, în special în domenii precum consilierea robotică, în timp ce Big Data deține potențialul de a analiza și prezice comportamentul clienților și schimbările pieței [22]. Jucătorii tradiționali, cum ar fi băncile, integrează din ce în ce mai mult aceste tehnologii pentru a îmbunătăți serviciile și a rămâne competitivi, deseori colaborând cu sau achiziționând firme specializate în tehnologie. Cu toate acestea, răspunsurile de reglementare din partea autorităților Uniunii Europene sunt încă în stadii incipiente, ceea ce necesită o observare continuă.

În ciuda inițiativelor menționate ale Comisiei și a eforturilor continue în vederea integrării pieței financiare, o perioadă de stagnare a progresului structural european poate fi la orizont. Actualul climat politic global și european, caracterizat de sentimente anti-europene și tendințe izolaționiste, ridică provocări pentru creșterea cooperării și coordonării internaționale [23]. În timp ce Brexitul și izolaționismul american ar putea contribui aparent la acest climat, în mod paradoxal, acești factori ar putea accelera și procesul de integrare între celelalte 27 de state membre ale Uniunii Europene.

Referințe:

1. Kennedy D. M., *The American People in the Great Depression*. New York: Oxford University Press, 2003, 504 p. ISBN: 9780195168921.
2. Jackson J. K., *Financial Crisis Impact on and Response by the European Union*. Washington: DIANE Publishing Company, 24.06.2009. Disponibil: https://sgp.fas.org/crs/misc/R40415.pdf
3. Mason H. L., *The European Coal and Steel Community - Experiment in Supranationalism*. Haga: Springer Netherlands, 2013, 153 p. ISBN: 9789401575553.
4. Hitiris T., *European Union Economics.* Essex: Pearson Education Ltd, 2003, 392 p. ISBN: 9780273655374.
5. *Acordul privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 29, 31.01.2020, p. 7.
6. *Tratat privind Uniunea Europeană*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 191, 29.07.1992, p. 1–112.
7. *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene,* C 326, 26.10.2012, p. 47–390.
8. *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 202, 07.06.2016, p. 389–405.
9. Walker G., Purves R., *Financial Services Law.* Oxford: Oxford University Press, 2014, 1200 p. ISBN: 9780198793809.

10. *Directiva 73/183/CEE a Consiliului din 28 iunie 1973 privind eliminarea restricțiilor referitoare la libertatea de stabilire ș i libertatea de a presta servicii legate de activitățile în nume propriu ale băncilor și altor instituții financiare*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 194, 16.07.1973, p. 1.
11. *Directiva 77/780/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1977 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la accesul la și exercitarea activității instituțiilor de credit.* În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 322, 17.12.1977, p. 30.
12. *Directiva 89/646/CEE a Consiliului din 15 decembrie 1989 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative referitoare la accesul și exercitarea activității instituțiilor de credit.* În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 386, 30.12.1989, p. 1.
13. *Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 177, 30.06.2006, p. 1–200.
14. *Regulamentul nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* L 176, 27.06.2013, p. 1-337.
15. *Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 176, 27.06.2013, p. 338-436.
16. *Tratatului privind Uniunea Europeană, Protocolul (Nr. 4) privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, C 202, 70.06.2016, p. 230-250.
17. *Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2014 de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții în cadrul unui mecanism unic de rezoluție și al unui fond unic de rezoluție și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1093/2010*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 225, 30.07.2014, p. 1-90.
18. *Regulamentul (UE) nr. 468/2014 al Băncii Centrale Europene din 16 aprilie 2014 de instituire a cadrului de cooperare la nivelul Mecanismului unic de supraveghere între Banca Centrală Europeană și autoritățile naționale competente și cu autoritățile naționale desemnate (Regulamentul-cadru privind MUS)*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 141, 14.05.2014, p. 1-50.
19. High-Level Forum on the Capital Markets Union: *A new Vision for Europe's capital markets Final Report.* 10.05.2020. Disponibil: https://finance.ec.europa.eu/document/download/e3689370-b1ba-49fd-8829 646592d9464f_en?filename=200610-cmu-high-level-forum-final-report_en.pdf
20. *Regulamentul (UE) 2017/2402 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2017 de stabilire a unui cadru general privind securitizarea și de creare a unui cadru specific pentru o securitizare simplă, transparentă și standardizată, și de modificare a Directivelor 2009/65/CE, 2009/138/CE și 2011/61/UE, precum și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) nr. 648/2012*. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, L 347, 28.12.2017, p. 35-80.
21. *Propunere de Regulament al Parlamentului European şi al Consiliului privind legea aplicabilă efectelor faţă de terţi ale cesiunilor de creanţe*, Bruxelles, 12.3.2018 COM(2018) 96 final 2018/0044(COD).
22. *Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind un regim-pilot pentru infrastructurile pieței bazate pe tehnologia registrelor distribuite*, Bruxelles, 24.9.2020 COM(2020) 594 final 2020/0267 (COD)
23. Armour J., Awrey D. et al. *Principles of Financial Regulation*. Oxford: Oxford University Press, 2016, 682 p. ISBN: 9780198786474.

Date despre autori:
Aurel BĂIEȘU, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova; vicepreședinte, arbitru, Curtea de Arbitraj Comercial Internaţional de pe lângă Camera de Comerţ şi Industrie a Republicii Moldova.
ORCID: 0000-0002-0218-446X
E-mail: aurel.baiesu@usm.md

Adrian GUZUN, student-doctorand, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0009-0007-1645-3062
E-mail: guzunadrian@yahoo.com

Prezentat la 27.03.2024